

Emor – Izrael ünnepei

Emor Hetiszakasz tartalma אֵמֹר

Szakaszunk – Emor (3Mózes 21:1-24:23.) – a kohániták „szolgálati szabályzatát” írja elő, majd részletezi kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. Ehhez kapcsolódóan az áldozati rend bizonyos elemeit szabályozza az Írás; meghatározza mitől válik alkalmatlanná egy állat az áldozatként történő felhasználásra. Végezetül a szakasz Izrael ünnepeit sorolja fel, elsőként a szombatot – ami a legfontosabb ünnep – majd Peszáchtól kezdve Szukkotig a többi ünnepet és azok főbb jellemzőit ismerteti. A fejezet – egy megtörtént, sajnálatos eset kapcsán – az istenkáromlás büntetésének leírásával fejeződik be.

A hetiszakasz azokkal a különleges törvényekkel kezdődik, amelyek a **kohánitákra** („papok”), a **Kohén Gádolra** („főpap”) és a **Szentélybeli** szolgálatra vonatkoznak: egy **kohének** például nem szabad rituálisan tisztátalanná válnia azért, hogy halottat érint kivéve, ha egy közeli rokonáról van szó. Egy **kohén** nem vehet feleségül elvált, vagy kicsapongó múltjáról hírhedt nőt; egy **Kohén Gádol** pedig csakis szüzet vehet el. Testi fogyatékos **kohanita** nem teljesíthet szolgálatot a Szentélyben, amiképpen testi hibás állatot sem lehet áldozatként felajánlani. – **3Mózes 21., 22:17–25.**

A **Tóra** különböző tisztátalanságokat sorol fel, és részletezi a tisztátalanná vált ember törvényét. A tisztátalan embernek tilos áldozati húst fogyasztania egészen az azt követő estig, hogy megtisztult a rituális fürdőben. Csak **kohanita** illetve közvetlen családja ehetnek az áldozati húsból. Az a **kohanita** lány, aki nem **kohénnel** házasodik, többet nem fogyaszthatja a kohénoknak járó szent eledeleket. Az újszülött borjút, bárányt vagy gödölyét hét napig nem lehet elszakítani az anyjától; állatot nem szabad a kölykével egy napon levágni. – **3Mózes 22.**

A **hetiszakasz** második része a zsidó **naptár** ünnepeit sorolja fel: a **peszáchi** áldozathozatal **niszán 14-én**; a **niszán 15-én** kezdődő **Peszách** hétnapos ünnepe; az első árpaaratásból hozott **omer-áldozat** **Peszách második napján**, és az e napon kezdődő **49 napos Omer-számlálás**, amely az **50-edik napon Sávuo**t, a **Tóraadás** ünnepének napján éri el csúcspontját; „**emlékeztető harsonamegszóllatás**” **tisiré 1-én Újévkor**; ünnepélyes **böjtnap tisiré 10-én Jom Kipurkor**; és a **tisiré 15-én** kezdődő **Szukkot**, a **Sátrak Ünnepe**, amelynek során hét napig sátorban kell laknunk, és naponta meg kell lengetnünk a „**négy fajtát**”, az ünnepi csokrot. – **3Mózes 23.**

A hetiszakasz végén szó esik egy esetről, amikor egy férfit kivégeztek, mert káromolta az **Örökkévalót**; a gyilkosság büntetéséről (**halál**); a büntetésről, amely azért jár, ha valaki megsebesíti embertársát, vagy elpusztítja a jószágát (**pénzbeli kártérítés**). – **3Mózes 24.**

שבת שלום

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi: Miért nem sírunk, ha kiömlik a tej? Mert a tej sohasem fogy el!

Pészách sénit Ijár hónap 14-én ünnepeljük. Ennek a félünnepnek az eredete nagyon érdekes. Az egyiptomi kivonulás első évfordulóján, amikor a zsidók mind az oltárhoz készítették elő a **pészáchi** bárány áldozatot, egy kis csoport zsidó kereste fel **Mózes**t, akik tisztátalanok voltak, és emiatt nem volt szabad részt venniük az áldozati szertartáson, sem enni a bárányból. **Egyáltalán nem örültek, hogy ki lettek rekesztve a pészáchi micvából.** „**Miért kell kimaradnunk?**” háborogtak. „**Mi is szeretnénk átélni ennek a szertartásnak a szellemi élményét, és örömét.**” Mózes beleegyezett, hogy **Isten** elé vigye a panaszukat, és mindenki csodálkozására, **Isten** ennek a kis csoportnak a kedvéért egy új **micvát** adott a **Tórához**. Úgy rendelkezett, hogy aki nem tudja teljesíteni a **pészáchi** áldozatot annak idején, **Niszán 14-én**, tisztátalanság, vagy a **Szentélytől** való távolsága miatt, az áldozhat **pészáchi** áldozatot pontosan egy hónappal később, **Ijár 14-én**.

A zsidó ünnepek nem történelmi emlékek felidézésére szolgálnak, hanem pontosan a szellemi élmények újra élését teszik lehetővé évről évre. Nincs két egyforma ünnep, mindegyik egyedi szellemi energiát jelképez, és különbözik a többi ünneptől. Lehetőséget ad nekünk arra, hogy újult erővel munkálkodjunk az isteni feladatokon, inspirál, és szellemi erővel tölt fel. **Pészáchkor** erőt kapunk, hogy megszabaduljunk a rossz ösztönünk miatti káros szokásainktól. **Sávuotkor** megérintjük a **Tóra** lényegét, és újra elkötelezzük magunkat, hogy kapcsolatot ápolunk Istennel a Tóra tanulás révén. **Szukotkor** pedig feltöltjük a szívünket valódi örömmel. Ezeket a szellemi energiákat aztán elraktározzuk magunkban, hogy kitartsanak, amíg jövőre újra eljönnek az ünnepek. Az ünnepekhez kapcsolódó egyedi **micvák** olyan eszközök, melyek lehetővé teszik számunkra, hogy megérintsük a mindig jelenlévő szellemi **erőt**.

Pészách az első ünnep az évben, az „**ünnepek naptára**” szerint, mely **Niszánnal** kezdődik. Rögtön ezután egy fontos leckét tanulunk, amely az összes többi ünnepre is vonatkozik. Igaz, hogy Isten megszabta a **pészách** idejét, de ha valaki ilyen-olyan okból elmulasztotta, vagy nem sikerült megünnepelnie, vagy élveznie az ünnep által kínált élményeket, az megtarthatja a saját külön bejáratú **pészáchját**, bármikor, amikor csak tisztán és őszintén kéri Istentől a személyes megszabaduláshoz a segítséget.

A kabala szerint **Niszán** és **Ijár** egymás ellentétjei. **Niszán hónapot** áthatja az **Isteni jószívűség**. Ebben a hónapban **isten** megváltotta, és továbbra is megváltja még azokat is, akik nem lennének érdemesek a megváltásra. **Ijár** ezzel szemben az **önfegyelem** és **önfejlesztés** hónapja. Ebben a hónapban számoljuk az **ómert** és el vagyunk foglalva azzal, hogy munkálkodjunk magunkon, hogy érdemesek legyünk a **Tóraadásra** a következő hónapban. A bűnbánó zsidó azonban átélheti a **Niszán** megváltó élményének ünnepeét **Ijár** hónapban is!

Pészách sáni tanulsága, hogy soha nem késő! Soha ne gondoljátok: „**Már mindenki más hetekkel ez előtt elhagyta Egyiptomot, és közel járnak hozzá, hogy megkapják a Tórát, és én még csak el sem kezdtem a szellemi utat, tisztátalan vagyok!**” Ne legyetek kétségbe esve! Mert igenis még lehet a **pészách** ünnepeét teljesíteni és tisztán csatlakozni a többiekhez a tóraadásra **Sávuotkor!**

Nem kell sírni a kiömlött tejért, mert **Istennek** végtelen teje van, amit magunkba szívhatunk bármikor, amikor csak őszinte szomjúsággal fordulunk felé és kérünk belőle.

Adja Isten, hogy hamarosan a messiás eljövetelekor – ellentétben a jelenlegi **geulával**, amikor távol vagyunk istentől, és tisztátalanok vagyunk – áldozhassunk **pészáchi** áldozatot a harmadik szentélyben, **Jeruzsálemben! Ámen.**

Gut Sábesz

Rabbi Jonatan Sacks: Szent idők (ünnepeink)

Az Emor hetiszakasz egy fejezetet szentel a zsidó év ünnepeinek. Öt ilyen szakasz van a Tórában. Kettő, mindkettő a Kivonulás könyvében található (2Mózes 23:14-17; 2Mózes 34:18, 22-23), és nagyon rövid. Ezek csak a három zarándokünnepre, Peszáchra, Sávuoatra és Szukotra vonatkoznak. Nem határozzák meg az időpontjukat, csupán a mezőgazdasági évben való hozzávetőleges elhelyezkedésüket. Nem említik az ünnepekkel kapcsolatos konkrét parancsokat sem.

Így három másik ünnepi beszámoló marad: a mi hetiszakaszunkban szereplő, egy második a (4Mózes 28-29) -ben, a harmadik pedig az (5Mózes 16) -ban. Ami szembetűnő, hogy mennyire különbözőek. Ez nem azért van így, ahogy a kritikusok állítják, mert a Tóra egy összetett dokumentum, hanem mert többféle nézőpontból közelíti meg a témáját - ami a Tóra gondolkodásmódjának egészére jellemző.

A Számok könyvének az ünnepekről szóló hosszú szakasza teljes egészében a szent napokon - beleértve a sábbatot és a Ros Chodesht - hozott különleges kiegészítő áldozatoknak [a muszáfnak] van szentelve. Ennek emlékéért őrzik az e napokra vonatkozó Muszaf imák. Ezek szent idők a tabernákulum, a Templom és később a zsinagóga szempontjából. Az ötödik könyvben található beszámoló a társadalomról szól. Mózes élete végén elmondta a következő nemzedéknek, honnan jöttek, hová mennek, és milyen társadalmat kell építeniük. Ennek Egyiptom ellentéte kellett lennie. Igazságosságra, szabadságra és emberi méltóságra törekedett volna.

Az ötödik könyv egyik legfontosabb témája az, hogy ragaszkodik ahhoz, hogy az istentiszteletet "az Isten által kiválasztott helyen" kell központosítani, ami, mint kiderült, Jeruzsálem volt. Isten egységének a nemzet egységében kellett tükröződnie, amit nem lehetett volna elérni, ha minden törzsnek saját temploma, szentélye vagy szentélye lenne. Ezért van az, hogy amikor az ünnepekről van szó, az ötödik könyv csak Peszachról, Sávuoatról és Szukotról beszél, és nem Ros Hásánáról vagy Jom Kipurról, mert csak ezen a háromon volt kötelező az Alija le-regel, a zarándoklat a Templomba. Ugyanilyen fontos, hogy a Mózes 5. könyvében - máshol nem található - a társadalmi befogadásra összpontosít: "te, fiaid és leányaid, férfi és női szolgálid, a kapuidban lakó leviták, a jövevény, az árva és az özvegy, aki közötted él". Az ötödik könyv kevésbé az egyéni lelkiségről szól, mint inkább arról a fajta társadalomról, amely Isten jelenlétét embertársaink, különösen a társadalom peremén élők megbecsülésével tiszteli. Az a gondolat, hogy szolgálhatjuk Istent, miközben közömbösek vagyunk embertársainkkal szemben, vagy elutasítóak vagyunk velük szemben, teljesen idegen az ötödik könyv látomásától.

Így marad Emor, az e heti parasha beszámolója. Ez is jellegzetes. Mózes 2. könyve és az ötödik könyv szakaszokkal ellentétben ez tartalmazza a Ros Hásáná és a Jom Kipur időszakot. Az ünnepek sajátos micvóiról is szól, legfőképpen a szukotról: ez az egyetlen hely, ahol a Tóra megemlíti az arba minim, a "négyféle" micvát, és a szukában élés parancsát. Vannak azonban különböző szerkezeti furcsaságai. A legszembeütőbb az, hogy az ünnepek felsorolásában a sábbat is szerepel. Ez önmagában nem lenne furcsa. Elvégre a sábbat a szent napok egyike. Ami furcsa, az az a mód, ahogyan a szombatról beszél:

Az Örökkévaló így szólt Mózeshez: „Szólj az izraelitákhoz, és mondd nekik: Az Örökkévaló rendelt ideje [moadei], amelyet szent gyülekezetekként [mikra'ei kodes] kell hirdetnetek [tikre'u].

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Szent idők (ünnepeink)

Ezek az Én rendelt ünnepeim [mo'adai]. Hat napon át dolgozzatok, de a hetedik nap a szombatok szombatja, a szent gyülekezés [mikra kodes] napja. Ne végezzetek semmilyen munkát; bárhol is éljete, az az Úrnak szombatja." (3Mózes 23:1-3)

Ezután egy bekezdésszünet következik, amely után úgy tűnik, hogy az egész szakasz kezdődik előlről:

Ezek az Örökkévaló rendelt idejű [mo'adei] ünnepei, a szent gyűlések [mikra'ei kodes], amelyeket hirdetni kell [tikre'u] a rendelt idejűnkben [be-mo'adam]. (3Mózes 23:4). Ez a szerkezet a két kezdetével zavarba ejtette a kommentátorokat. Még nagyobb fejtörést okozott az a tény, hogy a Tóra itt mintha mo'ednek, kijelölt időnek, és mikra kodesnek, szent gyülekezethez nevezné a sábatot, amit sehol máshol nem tesz. Ahogy Rási fogalmaz: „Mi köze van a sábatnak az ünnepekhez”? Az ünnepek éves események, a sábat heti rendszerességgel történik. Az ünnepek a Bét Din által meghatározott naptártól függenek. Ez a jelentése annak a kifejezésnek, hogy „a szent gyűléseket a kijelölt idejűnkben kell meghirdetned”. A sábat azonban nem függ a Bét Din semmilyen aktusától, és független mind a nap-, mind a holdnaptártól. Szentsége közvetlenül Istentől és a teremtés hajnalától ered. A kettőt egy címszó alá vonni értelmetlennek tűnik. A sábat egy dolog, a mo'adim és a mikra'ei kodes valami más. Mi köti tehát össze a kettőt?

Rási szerint ez a szöveg az ünnepek szentségét igyekszik hangsúlyozni. „Aki megszentelteti az ünnepeket, az olyan, mintha megszenteltetné volna a szombatot, és aki betartja az ünnepeket, az olyan, mintha betartotta volna a szombatot”. Rási azt akarja mondani, hogy elképzelhető, hogy valaki azt mondja, hogy a szombatot tiszteletben tartja, mert az Isten adta, de az ünnepek teljesen kevésbé szentségesek, egyrészt mert bizonyos munkák, például a főzés és a cipekedés megengedett, másrészt mert a naptár rögzítésének emberi cselekedetétől függenek. A sábatnak az ünnepek közé való felvétele az ilyenfajta érvelés negligálására szolgál. Ramban egy egészen más magyarázatot kínál. A sábat az ünnepek előtt szerepel, ahogyan Mózesnek a népnek adott utasítása előtt is, hogy kezdjek el a Szentély építését, hogy elmondja nekünk, hogy ahogyan a Szentély építésének parancsa nem írja felül a sábatot, úgy az ünnepek megünneplésének parancsa sem írja felül a sábatot. Tehát, bár főzhetünk és megtarthatjuk az ünnepeket, nem tehetjük ezt, ha egy ünnep sábatra esik.

A legradikálisabb magyarázatot messze a vilnai gáon adta. Szerinte a „Hat napon át dolgozzatok, de a hetedik nap a szombatok szombatja” szavak nem a hét napjaira, hanem az év napjaira vonatkoznak. Hetiszakaszunkban hét szent nap van meghatározva: Peszách első és hetedik napja, Sávuot egyik napja, Ros Hásáná, Jom Kipur, Szukot első napja és Sémini Atzeret. Ezek közül hat napon szabad valamilyen munkát végezni, például főzni és cipekedni, de a hetedik napon, Jom Kipurkor nem szabad, mert az a "szombatok szombatja" (lásd a 32. verset). A Tóra két különböző kifejezést használ az ünnepeken általában és a „hetedik napon” való munkavégzés tilalmára. Az ünnepeken, ami tilos, az a melechet avodah (megterhelő vagy szolgálai munka), míg a hetedik napon, ami tilos, az a melachah, „bármilyen munka”, még ha nem is megterhelő. A Jom Kipur tehát az évhez tartozik, ami a sábat a héthez. A Vilna Gaon olvasata valami mást is lehetővé tesz számunkra: a szent idő mintázata az, amit én (a Sziddur bevezetőjében) fraktáloknak neveztem: ugyanaz a minta különböző nagyságrendekben. Tehát a hét szerkezete - hat munkanap, amelyet egy hetedik, szent nap követ - tükröződik az év szerkezetében – hat kevésbé szentséges

Rabbi Jonatan Sacks: Szent idők (ünnepeink)

nap és egy **hetedik**, **Jom Kippur**, a legfőbb szentség. Mint két fejezet múlva látni fogjuk (**3Mózes 25.**), ugyanez a minta még nagyobb léptékben jelenik meg: **hat rendes évet** követ a **Smittah**, a „felszabadítás” éve. Ahol a **Tóra** a **szentség** dimenzióját kívánja hangsúlyozni (**a Mózes 23. könyvében nem kevesebb, mint tizenkétszer fordul elő a kodes szó**), ott rendszeresen használja a **hetes számot** és fogalmat. Az éves naptárban tehát nemcsak hét szent nap van. Hét bekezdés is van a fejezetben. A „hét” vagy „hetedik” szó többször is előfordul (**tizennyolcszor**), akárcsak a **hetedik napot** jelölő szó, a **sábát**, annak egyik vagy másik formájában (**tizenötször**). Az „aratás” szó **hétyszer fordul elő**.

Nekem azonban úgy tűnik, hogy a (**3Mózes 23. könyve**) egy másik történetet is elmesél - egy mélyen spirituális történetet. Emlékezzünk vissza arra az érvelésünkre (**amelyet Júda Hálevi és Ibn Ezra fogalmazott meg**), hogy a (**2Mózes 24.**) és (**3Mózes 25.**) fejezete közötti majdnem teljes negyven fejezet egy kitérő, amelyet azért hoztak létre, mert **Mózes** azzal érvelt, hogy a népnek szüksége van **Isten** közelségére. Nemcsak a hegy tetején akartak vele találkozni, hanem a tábor közepén is; nemcsak mint birodalmakat feldöntő és a tengert kettéválasztó félelmetes hatalom, hanem mint állandó jelenlét az életükben. Ezért adta **Isten** az **izraelitáknak a Szentélyt (2Móz 25-40)** és annak szolgálatát (**vagyis a 3Mózes könyv egészét**).

Ezért van az, hogy **Mózes harmadik könyvben** szereplő ünnepek felsorolása nem azt a társadalmi dimenziót hangsúlyozza, amelyet az **ötödik könyvben** találunk, vagy azt az áldozati dimenziót, amelyet a **negyedik könyvben**, hanem inkább a találkozás, a közelség, az emberi és az isteni találkozás spirituális dimenzióját. Ez megmagyarázza, hogy miért találunk ebben a fejezetben, jobban, mint bármelyik másikon, két kulcsszót. Az egyik a **mo'ed**, a másik a **mikra kodes**, és mindkettő mélyebb, mint amilyennek látszik.

A **mo'ed** szó nem csak azt jelenti, hogy „**kijelölt idő**”. Ugyanezt a szót találjuk az ohel **mo'ed** kifejezésben is, ami „**gyülekezeti sátor**”. Ha az **ohel mo'ed** az a hely volt, ahol az ember és Isten találkozott, akkor a fejezetünkben szereplő **mo'adim** azok az idők, amikor mi és Isten találkozunk. Ezt a gondolatot gyönyörűen kifejezi a **sábátkor** énekelt misztikus énekünk, a **Jedid Nefes** utolsó sora: „**Siess, szeretteim, mert eljött a kijelölt idő [mo'ed]**”. A **mo'ed** itt randevút jelent - egy találkozót, amelyet a szerelmesek egy bizonyos időben és helyen való találkozásra kötnek. Ami a **mikra kodes** kifejezést illeti, az ugyanabból a gyökből származik, mint az a szó, amely az egész könyv nevét adja: **Vájikra**, ami azt jelenti, hogy „**szerelembe hívni**”. A **mikra kodesh** nem csak egy szent nap. Ez egy találkozás, amelyre szeretettel hívott meg minket Valaki, aki közel tart minket. A **Vájikra könyvének** nagy része a hely szentségéről, a **Szentélyről** szól. Egy része az emberek szentségéről szól, a **ko-hanitákról**, a **papokról** és **Izrael egészéről**, mint „**papok országáról**”. A **23. fejezetben** a **Tóra** az idő szentségére és a szentség idejére tér rá.

Minden **hetedik napon** egy nap **abbahagyjuk a munkát**, és belépünk a **teremtés Istenének** jelenlétébe. Az év bizonyos napjain, az ünnepeken a történelem **Istenét** ünnepezzük. A **szombat szentségét** egyedül **Isten** határozza meg, mert egyedül **Ő** teremtette a világegyetemet. Az **ünnepek szentségét** részben mi határozzuk meg (**azaz a naptár rögzítése által**), mert a történelem egy partnerség köztünk és Isten között. Két szempontból azonban azonosak. Mindkettő a találkozás (**mo'ed**) ideje, és mindkettő az az idő, amikor úgy érezzük, hogy elhívtak, meghívtak, meghívtak vagyunk, mint **Isten** vendégei (**mikra kodes**).

Raj Tamás:

Bibliaiskola

Svena – egy próféta beszéd megfejtése

„Mid van neked itt, és kid van neked itt, hogy itt vájtál magadnak sírhelyet, a magasba mélyítve sírodat, a sziklába vésve örök lak helyed?” (Jesája könyve, 22. fejezet 16. vers). Így kezdi beszédét a próféta (időszámításunk előtt 720 körül) a nagyhatalmú palotafőnök, **Sevna** ellen. A **bibliatudomány** azonban sokáig nem tudta megmagyarázni, mi váltotta ki **Jesája** irtózatos haragját, hiszen az idő tájt már sok jómódú ember életében előre elkészíttette sírhelyét, s a **palotafőnök (héberül aser al-habájit = aki a ház fölött áll)** különösképp megtehetette ezt, hiszen a **király** után első embernek számított.

A legtöbben úgy vélték, **Sevna** neve idegenül hangzik, s így talán azért neheztelt a **próféta**, mert **arámi (szír)** származása ellenére a legmagasabb rangra emelkedhetett **Izraelben**. A valóság azonban fordított: **Jesája** haragja miatt változtatta meg a palotafőnök nevét, megfosztva őt a **teoforikus (Isten nevét tartalmazó)** végződéstől, így lett a **Sevanjáhubúl** egyszerűen **Sevna**.

Az **ókori Jeruzsálemben** a temető a **Látó-hegy (Scopus hegy)** és az **Olajfák** hegyének lejtőjén, a **Szentély** hegyével szemközt, a gazdag sziklasírok pedig a köztük húzódó **Kidron** völgyben helyezkedtek el. Jó időben ebben a völgyben sétáltak a főváros polgárai. **1870-ben** egy **francia régész** itt talált egy **sziklába vájt sírboltot**, amelynek kapuján **óhéber** felirat volt. Nem tudta ugyan megfejteti azt, de mindenesetre elküldte a londoni **British Museumba**. (**Ma is ott található.**) **Nahmán Avigád** izraeli régész **1953-ban** elolvasta a **feliratot**, és megállapította, hogy ezt a **sírhelyet** láthatta, sétája közben a **próféta**.

„Ez Sevanjáhu palotafőnök sírja. Nincs itt ezüst, sem arany, csak az ő csontjai és szolgálóányának csontjai, vele együtt. Átkozott legyen, aki felnyitja azt.” A sírrablók elleni átok és a sírmellékletek hiánya jellemző volt ebben a korban, az azonban igencsak meglepő, hogy a nagyhatalmú miniszter nem a feleségével, hanem a szolgálóleányával szeretne közös sírban nyugodni. Nyilván, ezért tartotta sürgősnek életében előre felállítani a sírhelyet, s éppen ez háborította fel a prófétát, amikor **Isten parancsára** beszédet intéz ellene. **Megjósolja** a **palotafőnök bukását**, s még azt is, hogy ki lesz az **utóda**.

„Bizony, az Örökkévaló elhajítva elhajít téged, te férfi, megragadva megragad téged. Összegombolyít egyetlen gombolyaggá, s mint egy labdát, messzi földre (dob), ott fogsz meghalni, ott (keresheted) dicső szekereidet, urad házának szégyene! Letaszítalak állásodból, helyedről ledöntelek. S azon a napon elhívom majd (helyedbe) az Én szolgámat, Eljákimot, Hilkiájahu fiát” (ugyanott, 17-20. vers).

A **próféta jóslata teljesült**: a **Bibliából** tudjuk, hogy röviddel később **Eljákim** lett a **palotafőnök**. **Sevnát** minden bizonnyal (**pontosan nem tudni, miért**) **száműzték** az országból, s feltehetőleg **idegen földön halt** meg. A **régészek** ugyanis megállapították, hogy a feliratát tartalmazó **sírbolt** **üres** volt.

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE II.

JÓZSEF TÖRTÉNETE

József élvezte a hivatalát, büszkén járt, kelt a tarka köntösében ellenőrizni a testvéreit. Este a munka után leültek a tűz körül vacsorázni és csendesen beszélgettek. **József** hirtelen ötlettől vezérelve felállt, a fiatalság hevével előadta történetét az idősebb testvéreinek:

„Halljátok csak azt az álmodat, amelyet álmodtam. Mi kévüket kötöttünk a mezőn, és íme, fölkel az én kévém és meg is állt, a ti kévéitek pedig körülvették és leborultak az én kévém előtt. Ekkor azt mondták neki testvérei: Igazán, király akarsz lenni felettünk, vagy uralkodni akarsz rajtunk? Ekkor még inkább gyűlölték álmaiért és beszédeiért.”

A testvérek morgolódtak egymás között, de nem bánthatták **Józsefet**, pedig szívesen megverték volna, mert a tarka köntös védelmet biztosított számára, és ő vissza is élt ezzel. Szép lassan nyugovóra tértek, mert másnap korán kellett kelniük, hiszen az állatokat minden nap el kell látni. **József** szokása szerint tovább aludt, majd miután rendbe hozta magát elindult megkeresni a testvéreit, hogy ellenőrizze a munkájukat. A fiúk haragudtak rá a nagyképű álmodozóra és nemigen beszéltek vele. Este megint ültek a tűz körül, mikor **József** újabb történettel állt elő:

„Íme, még egy álmodat álmodtam: a nap, a hold és tizenegy csillag leborult előttem.”

A fiúk dühe csak fokozódott, de most nem szóltak egy szót sem, hanem otthagyták **Józsefet** és elmentek aludni. **József** nem akart egyedül maradni és meglátogatta atyját, **Jákobot**, és neki is elmesélte különös álmait. A megértés helyett azonban szidást kapott:

„Micsoda álm ez, amelyet álmodtál? Vajon elmenjünk-e én, anyád és testvéreid, hogy földre boruljunk előtted.”

Józsefnek nem tetszett a dolog, fiatal volt, szenvedélyes és nagyravágyó, így magára maradt az álmaival. Ő értette meg egyedül az álmaj jelentőségét, hiszen az édesanyja **Ráhel** megtanította az álmok megfejtésére. Biztos volt benne, hogy egyszer majd a jövőben beteljesülnek az álmaj.

Másnap korán reggel a testvérek elmentek a nyájjal **Sekembe**. Jákob később feladatot adott **Józsefnek**:

„Menj csak, nézd meg jól vannak-e testvéreid és jól vannak-e a juhok, és hozz nekem hírt.”

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

LITTNER GYÖRGY: JÓZSEF TÖRTÉNETE II.

József elment **Sekembe**, de nem találta ott testvéreit, csak egy embert, akitől megkérdezte azt, hogy nem látta-e a testvéreit, meg a nyáját. Az ember azt válaszolta, hogy már továbbmentek innen **Dotánba**. Valószínűleg szándékosan mentek olyan messzire, mert tudták, hogy **József** követni fogja őket, és ott már olyan távol lesznek otthonuktól, hogy bármit megtehetnek. **József** megérkezett **Dotánba** ahol a testvérei már messziről észrevették a közeledését.

„Mikor meglátták távolról, még mielőtt a közelükbe ért, összeesküdtek ellene, hogy megölik. És szóltak egymáshoz: Íme, ott jön ez az álmodozó. Most pedig jertek, öljük meg és dobjuk be valamelyikgödörbe, és aztán azt mondjuk, hogy egy vadállat ette meg. Majd meglátjuk, mi lesz az álmaiból.”

Ruben a legidősebb meggyőzte a vérszomjas testvéreit, hogy ne öljék meg **Józsefet**, hanem dobják be egy kiszáradt gödörbe, ahonnan nem tud majd kimászni, és hagyják a sorsára. Így nem szennyezi be a kezüket a testvérük vére. Titokban az volt a terve, hogy majd ő kiszabadítja **Józsefet** a gödörből és visszavisz az atyjához, **Jákobhoz**.

Mikor **József** megérkezett hozzájuk a testvérei lefoglák, levették a tarka köntösét, ami védte őt az erőszaktól és beledobták egy kiszáradt gödörbe, közben gúnyolták és kapott néhány ütést is, amitől megnyugodtak a testvérek és elmentek ebédelni. Észrevették, hogy egy **izmaelita** karaván közeledik, akik **Egyiptomba** visznek árukat, meg rabszolgákat eladni. **Júda** kitalálta, hogy eladják **Józsefet** rabszolgának, akkor nem kell vele bajlódni és még pénzt is kapnak érte. Tervük azonban nem sikerült, mert megelőzte őket egy **midjanita** karaván, akik meghallották **József** segélykiáltásait, kihúzták őt a gödörből, és ők adták el az **izmaelita rabszolga** kereskedőknek húsz ezüstért.

Ruben visszatért a gödörhöz, de az már üres volt, nem tehetett semmit, csak megszaggatta a ruháit a gyász jeleként.

Szaladt a hírrrel a testvéreihez, akik cselekedtek:

„Leváltak egy kecskebakot és bemártották a köntöst a vérbe. és elvitték a tarka köntöst atyjukhoz és szóltak: Ezt találtuk, ismerd meg, vajon fiad köntöse-e vagy nem? És ő megismerte és szólt: Fiam köntöse ez, vadállat falta fel, bizonyosan széttépte Józsefet. És Jákob megszaggatta ruháit, zsákot tett derekára és gyászolta fiát hosszú ideig. És fölkeltek mind a fiai és mind a lányai, hogy megvigasztalják, de nem akart megvigasztalódni, hanem így szólt: Bizony gyászolva szállok le fiamhoz a sírba. És siratta őt atya.”

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

IX. RÉSZ

Sok **tákánák**at Józsuá és Ezra rendelt el. A **tákánák** némelyike a **Misná** valamelyik **Bölcsé**hez kötődik: „Hilél bev-zette a Pruzbul tákánáját” (Sviit 10:3.), „Az idősebb rábán Gámliél bevezette... (GiŽtin 4:3.), „rábán Jochánán ben Zákáj bevezette...” (Ros Hásáná 4:1.). A **Gömárában** sokszor találkozunk ezzel a formulával: „Ez a rabbi bevezette ezt” vagy „**Az a rabbi bevezette azt**”. Más **tákánák**at a **Bölcsek** összességéhez kötődnek. A **Talmud** ezeket **tákánáŽkat** a következő kifejezéssel vezeti be: „**Usában bevezették...**” (Ktubot 49b.), „**A Bölcsek bevezették...**”, vagy „**Ez és ez a Bölcsek tákánája.**” Sok ilyen mondat található. Így tehát a **Misnában** följegyzett szóbeli törvények ebbe az öt csoportba sorolhatók. Vannak **Tóra** magyarázatok, amelyek köztudomásúlag **Mózes**től származnak, de amelyekre az írott **Tóra** is utal, vagy amelyeket módszeresen le lehet szűrni belőlük; mások a **Háláchá** **lőMose miSzinájhoz** tartoznak; megint mások a kizárólag az **Írás** elemzése alapján levont eredeti elágazások, amelyek fölött viták vannak; vannak továbbá a **gezerák** illetve a **tákánák**.

A Tóra tizenhárom elemzési módszere

A reggeli ima (**Sáchárit**) bevezetőjeként Bölcseink részleteket válogattak a **Tórából**, a **Misnából** és a **Gömárából**. Ez a rész, **Rabbi Jismáél brájtája**, a **Tóra** alapján kifejtendő **háláchá** (törvény) levezetésének módszereit összegezi tizenhárom módozatban. Fordítása nem egyértelmű a laikus számára; magyarázata külön tanulmányt igényelne. **Rabbi Jismáél** szerint a következő **tizenhárom elv** alapján lehet a **Tórát kifejtetni**:

- 1. A könnyebbről a nehezebbre [következtetni].**
- 2. Két hasonló kifejezésből következtetni.**
- 3. Általánosítás azonos tényezők alapján egy vagy két versből.**
- 4. Az általánosság, amelyet részletek korlátoznak.**
- 5. Részletezés és utána általánosítás [amely nincs az előző részletekre korlátozva].**
- 6. Két általánosítás, közöttük egy részletezés [ez korlátozza a kettő hatályát].**
- 7. Általánosítás, amely részletezésre szorul, és részletezés, amely általánosításra szorul [hogyan világos legyen].**
- 8. Ha egy általánosításból kiemelnek egy részletekérdést, az nemcsak arra a részletre vonatkozik, hanem az általánosban foglaltakra is.**
- 9. Ha egy általánosítás részletét külön tárgyalják speciális volta miatt, azt könnyítés céljából teszik, és nem azért, hogy nehezítsenek rajta.**
- 10. Ha az elkülönítés más tárgyra vonatkozik, az bizonyos esetekben könnyítés célját szolgálhatja, más esetekben súlyosbítás lehet a célja.**
- 11. Ha egy részletekérdés általánosításban foglaltatik, de azután a Tóra másképp dönt felőle, akkor arra az általános rendelkezések nem vonatkoznak többé, míg a Tóra nem rendelkezik úgy.**
- 12. Egy Tóra verset lehet önmagában értelmezni, de a következő vers alapján is.**
- 13. Ha két vers ellentétben áll egymással, csak olyan harmadik vers alapján lehet dönten, mely összhangba hozza őket. (Torát Kohánim, Bevezetés)**

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND MÁJUS 1. – 31. KÖZÖTT

ב"ה

niszán

23.	1.	szerda	Iszru chág	8.00	19.00	8.
24.	2.	csütörtök		7.00	19.00	9.
25.	3.	péntek	⚡:19.40	7.00	19.00	10.
26.	4.	szombat	Ácháré Mot Vége: 20.53 Újhold hirdetés	8.00	20.00	11.
27.	5.	vasárnap		8.00	19.00	12.
28.	6.	hétfő	Jom há Soá	7.00	19.00	13.
29.	7.	kedd		7.00	19.00	14.
30.	8.	szerda	Újhold 1.	7.00	19.00	15.
1.	9.	csütörtök	Újhold 2.	7.00	19.00	16.
2.	10.	péntek	⚡: 19.50	7.00	19.00	17.
3.	11.	szombat	Ködosim Vége: 21.05	8.00	20.15	18.
4.	12.	vasárnap		8.00	19.00	19.
5.	13.	hétfő	Jom há Zikáron	7.00	19.00	20.
6.	14.	kedd	Jom há Ácmáut	7.00	19.00	21.
7.	15.	szerda		7.00	19.00	22.
8.	16.	csütörtök		7.00	19.00	23.
9.	17.	péntek	⚡: 19.59	7.00	19.00	24.
10.	18.	szombat	Emor Vége: 21.15	8.00	20.30	25.
11.	19.	vasárnap		8.00	19.00	26.
12.	20.	hétfő		8.00	19.00	27.
13.	21.	kedd		7.00	19.00	28.
14.	22.	szerda	Pészách Séni	7.00	19.00	29.
15.	23.	csütörtök		7.00	19.00	30.
16.	24.	péntek	⚡: 20.07	7.00	19.00	31.
17.	25.	szombat	Böhár Vége: 21.25	8.00	20.45	32.
18.	26.	vasárnap	Lág BáÓmer	8.00	19.00	33.
19.	27.	hétfő		7.00	19.00	34.
20.	28.	kedd		7.00	19.00	35.
21.	29.	szerda		7.00	19.00	36.
22.	30.	csütörtök		7.00	19.00	37.
23.	31.	péntek	⚡:20.14	7.00	19.00	38.

Omer

ijár

Ismeretlen zsidók nyomában LXXVIII. **Domonkos Miksa**

Domonkos Miksa, 1912-ig Fleischmann (Vágvecse, 1890. március 28. – Budapest, 1954. február 25.) magyar gépészmérnök, katona, a második világháború alatt a nagy gettó egyik vezetője.

Édesapja **Fleischmann Dávid Mózes** kereskedő, édesanyja **Kolisch Rozália** volt. Zsidó felekezeti iskolába járt, majd polgári iskolát végzett, ezután a **Kereskedelmi Akadémia** hallgatója lett, amelynek elvégzése után két évet egy **németországi főiskolán** töltött. Mivel remekül beszélt németül, a **Caterpillar** cég vele állapodott meg az amerikai lánctalpas traktor európai bevezetéséről.

1911-ben karpaszományosként bevonult önkéntes szolgálatra, s az ún. **Kraffttruppéhoz (gépkocsizó alakulat)** került, amelynek hamarosan **vezetője** lett.

1912-től a **Caterpillarnél** dolgozott. Az **első világháború** kitörése után behívták, s bár **karpaszományosként** vonult be, nemsokára zászlóssá léptették elő, s **főhadnagyként** szerelt le. **1919. február 16-án megnősült**, feleségül vette **Rózsa Gabriellát**, **Rózsa Márton** és **Krausz Borbála** lányát. A házasság később **felbontatott**.

A **Magyarországi Tanácsköztársaság** után a **Honvédelmi Minisztériumtól** elismerést kapott, **1925**-ben **másodszor is megházasodott**: elvette **Szabó Stefániát**. Az **1930**-as években, mint a **Caterpillar** alkalmazottja rendszeresen tartott **traktorbemutatókat**. **1935**-ben századossá léptették elő, **1944**-ben a **Zsidó Tanács** **műszaki osztályát vezette**, s magas **kitüntetései**nek köszönhetően ún. **Horthy-mentességet** kapott.

Szálasiék puccsa után a **nagy gettó egyik vezetője** lett, és önfeláldozó módon **védte** a hazai **zsidóságot**. **1945**-ben **megtették** a **Pesti Izraelita Hitközség főtitkárának**, ahonnan **1950**-ben ment **nyugdíjba**. **1953. április 7-én letartóztatta** az **Államvédelmi Hatóság**, s kegyetlenül **megkínózták**, majd azzal vádolták, hogy **Stöckler Lajos** és **Benedek Lászlóval**, a **Szabolcs utcai kórház főorvosával** együtt **meggyilkolták Raoul Wallenberget**, a **koncepció**s pert azonban a **Sztálin halála** nyomán bekövetkezett változások miatt nem tudták **végig vinni**. **November 13-án, 45 kilósan** jött ki az **ÁVÓ pincéiből**, majd **kórházba** került. Szervezetét **tönkretették** a kínzások, s a kórházból való kiengedése után nem sokkal meghalt.

Forrás: (wikipedia)

MAZSIHISZ közgyűlés 2024 rövid beszámoló

Az elmúlt egy év elnöki tevékenységéről szóló beszámoló; a 2023-as költségvetési zárszámadás elfogadása; a Mazsihisz ügyvezető igazgatójának és a Vezetőség két új tagjának megválasztása; valamint a Szövetség új stratégiai tervének megvitatása – ezek voltak a főbb napirendi pontok a Mazsihisz mai közgyűlésén.

Az egy évvel ezelőtt elnökké választott **dr. Grósz Andor** a Mazsihisz mai közgyűlésén számot adott az elmúlt egy év elnöki tevékenységéről, az elvégzett munkáról, a kijelölt célok alapján megvalósult eredményekről. Emlékeztetett rá, hogy alapvető célkitűzés volt a **Szövetség** működésének konszolidálása, a belső egység megteremtése, az egyházi jelleg erősítése, ezzel párhuzamosan a **Mazsihisz** pozíciójának – mint a hazai zsidóság legfőbb képviselőjének – megszilárdítása itthon és külföldön.

A belső harmónia kapcsán **dr. Grósz Andor** kitért arra: az új vezetés visszaállította a **Rabbitestület alapszabályát**, majd a **testület elnököt** és **országos főrabbit választott**, a **Rabbikaron** belül megindult párbeszéd pedig egyre erőteljesebb.

A **Mazsihisz 2024-2027-es** évekre vonatkozó **stratégiai tervéről** kifejtette: a **29 oldalas dokumentum elemzi** a jelenlegi és előrelátható kihívásokat, számba veszi a **Szövetség** értékeit, szól a **Mazsihisz** jövőképéről és küldetéséről, továbbá javaslatot tesz az operatív szinten megvalósítandó **stratégiai célokra**.

Elnöki beszámolójában hangsúlyosan szólt a **Zima-Lipthay Judit** által vezetett **Ifjúsági Osztály** munkájáról, a **vidéki hitközségekkel** való kapcsolattartással megbízott **Fináli Péter** tevékenységéről, továbbá a **Mazsihisz viszonyáról a magyar kormánnyal**, amelyet – mint mondotta – a kapcsolattartás megújítása, normalizálása jellemez. A beszámolóban érintette a **Mazsihisz új kulturális kezdeményezéseit**, amelyek kapcsán az elnök kifejtette: „**tanúi vagyunk egy új, minőségi, a zsidó ünnepeket és hagyományokat több korosztály számára bemutató fesztiválsorozat elindulásának** **Bíró Eszter** művészeti vezető irányítása alatt”. - Az elnöki beszámolót a közgyűlés elfogadta.

A küldöttek megszavazták a **2023-as év költségvetésének zárszámadását** is, a gazdálkodásról **dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató** hozzászólásában kiemelte: a **Szövetség gazdálkodása** kiegyensúlyozott és **stabil** volt, a **turisztikai bevételek** köszönhetően pedig valamivel **nagyobb mozgástér** nyílt anyagi tekintetben. A közgyűlés **nagy többséggel megszavazta**, hogy a **Mazsihisz ügyvezető igazgatója** továbbra is **dr. Kunos Péter** legyen, aki részint **megköszönte a bizalmat**, részint pedig közölte: a **megbízatást két évre vállalja**. A küldöttek megválasztották a **Vezetőség két új tagját** is **Sugár Judit** és **Memon Katalin** személyében.

A közgyűlés nagy **tapssal köszöntötte Kardos Péter főrabbit**, a **Thököly úti zsinagóga rabbiját** és **kántorát**, az **Új Élet főszerkesztőjét** abból az alkalomból, hogy a **rabbikar doyenje** a napokban töltötte be **88. életévét**. **Éltesse az Örökkévaló** a mindenki által **tisztelt és szeretett Kardos főrabbit** **egészségben és szeretetben 120 évig!**

Teljes cikk: <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/mazsihisz-kozgyules-ujra-dr-kunos-peter-az-ugyvezeto-lesz-strategiai-terv>

Forrás: (mazsihisz)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VIII. rész

1944. május 11. - 1944. május 17. között

1944. május 11. A vásárosnaményi jegyző 11 névre szóló behívót küldött a beregszászi gettóba, így tizenegy férfit tudtak kiemelni a deportálás elől munkaszolgálatra. Szálas Ferenc egyórás beszélgetést folytatott Sztójay Döme miniszterelnökkel. Tájékoztatta a Horthy Miklósnál történt kihallgatásáról, belpolitikai elképzeléseiről, a választások kiírásának vagy szakértői kormány létrehozásának szükségességéről, külpolitikai elképzeléseiről. Szabolcs vármegye alispánja jelentette a közigazgatási bizottságnak, hogy a vármegyében található összes zsidó Nyíregyházán (16.606 fő) és Kisvárdán (6.932 fő) van. Magyarországi Zsidók Lapja a Zsidó Tanács szertartási ügyosztálya és anyakönyvi hivatala statisztikáit közölte. 1944. január 1. és március 17. között csak 176-an keresztelkedtek ki, míg március 20. és május 5. között 1072-en. Az anyakönyvi bejegyzések szerint a német megszállás első heteiben Budapesten 420 haláleset történt, és csak 39 születés. Esztergom városában is elkezdték a gettósítást.

Kárpátalja zsidó lakossága az összegyűjtés pillanatában nem tudott semmit arról, hogy deportálásra kerülnek. Nem hallottak sem Auschwitzról, sem más haláltáborról. A magyar közigazgatás sem volt egyértelműen biztos abban, hogy az összegyűjtött zsidó lakosság elszállításra kerül, egészen 1944. május 11-ig, amikor is megérkezett Munkácsra az a német és magyar különítmény, amelyet a deportálás levezénylésére hoztak létre. Beregszászban a csendőrök negyven női túszt kivégzésével fenyegetőztek, ha éjfélig nem kapnak egymillió pengőt. „Akadtak keresztények, akik kölcsönadtak erre a célra, mint pl. dr. Linner orvos is.” Megkezdődött Miskolc zsidó lakosságának gettósítása, rendőri felügyelet mellett. A zsidók kettes sorokban indultak kijelölt lakhelyükre, öltözetükön kívül személyenként egy rend ruhát, egy pár cipőt, két rend fehérneműt, a legszükségesebb ágyneműt és háromnapos ételmezt vihetek magukkal.

1944. május 12. A központi járás: Rákosszentmihály, Sashalom, Pestújhely, Pestszentimre, Soroksár és környéke gettósítási folyamata irányítása vármegyei szinten kiadott rendelet szerint zajlott. Ezt a 27409/1944. Kig. sz. rendeletet Dr. Géczy András vármegyei főjegyző adta ki május 12-én, aki Sági József alispán helyett, a gettósítást a gyakorlati szinten irányította. Vecsés

és Monor zsidó lakosságát is e napon kiadott rendelet szerint gettósították. Felavatták a Zsidókérdéskutató Magyar Intézetet, vezetője Bosnyák Zoltán lett. Nagyváradon Gyapay László polgármesterhelyettes rendeletet bocsátott ki, miszerint a gettósítás költségeit a zsidó lakosoktól elkobzott javakból kellett fedezni. Munkácson vitéz Ferenczy István cső. alezredes, dr. Uray László cső. szds., dr. Zöldi Márton gestapó-százados megtárgyalták a zsidók elszállítását. Az értekezlet jegyzőkönyve szerint Ferenczy tájékoztatta a megjelenteket, hogy május 14-én, „D.A.-Umsiedler” (német munkáskitelepítés) feliratú vasúti szerelvényeken megkezdődik a zsidók elszállítása. Egy szerelvény, mely 45 vagonból áll, 3000 főt szállít. Kocsinként átlagosan 70 főt helyeznek el, poggyással együtt. Az angol, amerikai, lengyel, orosz, román, bolgár, szlovák, finn, svájci, svéd, spanyol, portugál és török állampolgárságú zsidók rendőrségi fogdában helyezendők el, hogy ne lássák a többi zsidó elszállítását.

„E rendelkezés folytán felhívom a megkülönböztető jelzés viselésére kötelez zsidó egyéneket, hogy jelen hirdetemnyem keltétől számított 8 napon belül a lakhelyükön kijelölt Széchényi tér

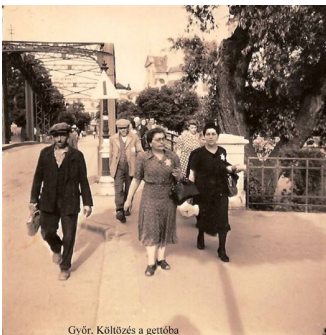
Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VIII. rész

1–9 számú házak, a Berzsenyi u. 1–48 számú házak, Vár u., Konrássy u. 7. 8. és 9., valamint Korona u. 11. 13. 15. 17. házakba történő átköltözésüket hajtsák végre” – olvasható az 1944. május 12-én megjelent, a kaposvári gettó helyét pontosan kijelölő 9737/1944. számú rendeletben. A gettóba május 22-ig kellett beköltözni. Május 25-én, amikor is a vidék zsidóságát (Kadarkút, Mezőcsokonya, Somogyárd, Kaposmérő, Nagybjom, Somogyzil) ide költöztették, Pilissy Tamás lezáratta a gettót – a Gestapo parancsára drótkerítéssel és spanyolablakkal, illetve a város felé néző ablakokat elsötétítéssel –, a korabeli polgármesteri iratok szerint „14 éven aluli gyermek 220, öreg és beteg együttvéve 531, szoptató és 6 éven aluli gyermekkel bíró anya 73, munkaképes férfi 365, munkaképes nő 818 maradt”. Később Pilissy kapitány parancsot adott a kaposvári kórházba fekvő zsidó betegek összeírására: a huszonnégy emberből hárman öngyilkosok lettek, a többieket Auschwitzba érkezésük után azonnal a gázkamrákba küldték. Ahogy Rómer Sára újszülött kisfiát is: a fiatalasszonyt július 1-én vitték be a kórházba, az anya belehalt a szülésbe, a babát július 5-én felrakták a haláltáborba induló vonatra... Öt helyi zsidó kivételével, akik indulás előtt öngyilkosok lettek – a gettó fennállása alatt összesen 19-en vetettek véget önkezüikkel az életüknek. Hitler az ausztriai Klessheimben Jozef Tisoval és Vojtech Tukával tárgyalt Szlovákia katonai erőfeszítéseinek fokozásáról.

1944. május 13. Cinkotán Boross Gyula dr. járási főszolgabíró bekérte a helyi hatóságtól május 16-án d.u. 3 órára a zsidó lakásokra, a zsidó családokra és személyekre vonatkozó összesítő jelentéseket. Ugyanígy jártak el Mátyásföldön, Rákosszentmihályon és Sashalmon. Kundler József bankigazgatót Kisvárdán a lakásáról vitte el Zöldi Márton és több SS-katona – 40.000 pengő készpénz, ékszerek és iratok társaságában. A tótkomlói családok elhagyták lakásaikat, és a főtéri Iczkovits-géplerakat bekerített udvarára, az üzlethelyiségekbe, és az Iczkovits-ház lakásaiba költöztek. A gettót helyi és vidéki csendőrök őrizték. 1944. június 20-án a vasútállomásra hajtották, bevagonírozták, majd a békéscsabai gyűjtőtáborba szállították a komlói zsidókat. Innen a strasshofi, és az auschwitzi lágerekbe kerültek. Tótkomlóra az Auschwitzba deportáltak közül senki sem tért vissza.

Jaross Andor 38.223/1944. III. sz. rendelete a zsidóellenes intézkedések a zsidók vagyonából való finanszírozásával kapcsolatban. Életbe lépett a 176.774/1944. VII. b. sz. belügm. rendelet a Magyar Zsidók Szövetsége Ideiglenes Intézőbizottságának kinevezéséről. Győrött is elrendelték a gettósítást, s a következő napokban, 15-én és 16-án ismét névjegyzékek készültek. A Dunántúli Hírlap szerint a gettóval „Győrött is megoldották a zsidók lakhelyének kérdését”. Kezdetben csak a közel 5000 győri és környékbeli zsidót, majd később az egész vármegye zsidóságával együtt összesen 6000 zsidót zártak be ide. A járásokból, városokból és községekből ideérkező zsidókat Mosonmagyaróvártól, Győrszentmártonon, Téten, át a legkisebb faluig a csendőrség és rendőrség emberei kísérték a vármegye székhelyére.

1944. május 14. A beregszászi gettóban különválasztották a fiatal, munkaképes zsidókat az öregektől, asszonyoktól és gyermekektől. Szatmárnémeti polgármestere, Csóka László megtagadta a gettó bővítésére vonatkozó kérelmet, szakértői véleményére hivatkozva, mondván, hogy a terület az összegyűjtöttek számának megfelel. Itt, a "vidéki" zsidók behozatala után, közel 18 ezer

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VIII. rész

ember zsúfolódott össze. A dragomérfalvai gettó lakóit a csendőrök különválasztották, a férfiakat az iskolában, a nőket, gyerekeket, időseket a zsinagógában értékek után kutatva végig motozták. Budapestre visszatérve, Endre interjút adott a náci beállítottágú *Új Magyarság* tudósítójának: "...a zsidódanítási akció befejezése hatalmas lépést jelent a magyar nemzet életének megvédése felé: „a magyarság életét védelmezzük, önvédelmi intézkedést hajtunk végre”... „a lakosság minden városban és községben őszinte örömmel fogadja a zsidótlanítással járó intézkedéseket”. Különösen így volt ez - állítása szerint - Munkács, Ungvár, Beregszász és Máramarossziget városokban, „amelyek eddig leginkább ki voltak téve a galíciai beszivárgásnak. „A lakosság mindenhol előmozdítja a hatóságok munkáját. A legtöbb helyen ingyen bocsát rendelkezésre szállítóeszközöket is, csak hogy minél hamarabb megszabaduljon tőlük”.

„A zsidóságnak az elkülönítés legfeljebb csak átmenetileg okozhat idegességet... Egymás között élhetnek egy tömbben a gettó határai között, saját faji és népi törvényeik alapján... lehetővé tettük nekik a szeszamolajjal való főzést, ami elősegíti, hogy ne vétsenek egyik fontos vallási parancsuk ellen... [a zsidók] mindenütt engedelmességek a hatósági közegeknek, akik utasításomnak megfelelően szigorúan, de humánusan, minden goromba fellépést elkerülve hajtották végre a kitelepítéssel járó teendőket. Arra is utasítást adtam, hogy életbiztonságukra szigorúan ügyeljenek”. Magyarországról megkezdték a zsidók deportálását: Nyíregyházáról 3200, Munkácsról az I. szerelvényt, 3169 embert szállítottak el Auschwitz-Birkenaubába.

1944. május 15. A korabeli, szélsőséges *Virradat* című lap cikkéből kiderül, hogy mai XVI. ker. elődtelepüléseinek a gettósítást május 22-én kell elkezdni és 8 nap alatt kell végrehajtani. A helyi szolgabíróknak június 1-ig kell jelenteni a végrehajtás eredményét. A zsidók az átköltözés költségeit maguk viselik. Kiűrtett lakásaik „jogos igénylőknek” kiadhatók. Sashalmon és Rákosszentmihályon a polgármesterek és szolgabírók által kijelölt házakba kell költöztetni a zsidókat. Dombórol

1944.05.16. Függetlenség
Meghatározott községekbe költöztetik össze
a pestmegyei zsidókat

Técsőre szállítottak 1006 tifuszban megbetegedett, és emiatt karanténba zárt zsidót. Száldobosról a szeklencei gettó lakóit, Beregszászból a fiatal zsidókat (3.818 fő), (más forrás szerint május 16-án) deportálták

Auschwitz-Birkenaubába. A Magyar Zsidók Szövetségének Ideiglenes Intézőbizottsága dr. Stern Samut elnökké választotta, és egy bizottságot nevezett ki az alapszabály-tervezet elkészítésére. A magyarországi Apostoli Nunciatúra jegyzékben tiltakozott a zsidóellenes intézkedések ellen. Kiadták a 31.100/1944. BM XXI. res. számú körrendeletet a zsidók hátramaradt vagyonának kezeléséről.

Otto Winkelmann Edmund Veesenmayernek tett jelentése szerint „a magyar határ túlsó oldalán a Dolina-Toronya úton 4 km-re fekvő Viskov falun” „banditák” ütöttek rajta, elrabolták az élelmiszereket és elhajtották az állatokat. A jelentés szerint a „banda azóta is ellenőrzése alatt tartja a Viskov és az attól 10 km-re fekvő Ludvikovka falvak közötti utat”, közlekedés nehézségéről írt, és hogy a térségben „30-40 ezer (!) bandita tanyázik”. Az 500/1944. B. M. számú rendelet korlátozza a zsidóknak a vendéglátó üzemek látogatását. A megkülönböztető jelzés viselésére köteles zsidók csak a törvényhatóság első tisztviselője által kijelölt szállodákat, penziókat, vendéglőket, kávéházakat, korcsmákat, italméréseket és más hasonló üzemeket látogathatnak.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

VIII. rész

Ha a zsidók részére kijelölhető külön helyiség nincs, akkor a napnak csak **meghatározott szakaszában** látogathatják a vendéglátó egységet.

1944. május 16. A **Höss-akció** a délutáni órákban indult. Ekkor érkezett meg a **Magyarországról** indított tömegtranszportok közül az első. **Birkenau** egész területén azonnal zárlatot rendeltek el. Néhány órán belül két újabb vonat érkezett, szintén magyar zsidókkal. Az első nap mérlege tehát mintegy **10 ezer ember** volt, közülük **7-8 ezret** még ezen a **napon megöltek**. Ez még csak a kezdet volt. A **kassai**, a **kolozsvári** és a **marosvásárhelyi csendőrkerületekből éjjel-nappal** érkeztek a **kárpátaljai** és **észak-erdélyi zsidók**. **Máramarosszigetről** az I. transzport, a **kisgettő lakói (3.007 fő)**, **Munkácsról** a II. transzport (**3.629 fő**), míg **Kassáról** két transzport (**3.055 és 3.629 fő**), **Sátoraljaújhegyről** az I. transzport (**Tarcal, Mád**) indult **Auschwitz-Birkenaubá**. Az **Auschwitz II-Birkenau** területén lévő „**cigány láger**” rabjai **fellázadtak** az **SS** tisztek ellen. Egy kimutatás szerint **Simapusztán 4.000**, **Nyírjestanyán 4.100**, **Harangodon 2.550**, a **nyíregyházi zsidó szükségkórházban 367** ember volt. A **kolozsvári gettó lakóinak** számát a helyi sajtó **14.300 főre** becsülte. Végrehajtották a **Mezőcsáti járás zsidó lakosainak koncentrációját**. A **Papp László főszolgabíró** által **16-án** kiadott határozat alapján **Ároktő, Emőd, Gelej, Hejőbába, Hejőkeresztúr, Hejőpapi, Igrici, Mezőcsát, Muhi, Nagycsécs, Nemesbikk, Sajóörös, Sajószöged, Szakáld, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszaeszlár, Tiszapalkonya, Tizzaszederkény, Tiszatarján** települések zsidó lakosságának kellett Mezőcsát gettójába vonulni. Helye a **Munkácsi** és a **Muhi utcában** volt, hitközségi épületeket és **izraelita ingatlanokat** vettek igénybe kialakításához. A beköltöztetés rendkívül gyors ütemben történt. A **gettóban** igen nagy zsúfoltság uralkodott, az életkörülmények és a bánásmód is nehezen elviselhető volt. A helyi zsidó tanács élén **Kolozs Jenő** állt, az **orvosi teendőket Kardos Izidor** látta el. Az **összegyűjtöttek június 5-ét** követően kerültek a **miskolci gyűjtőtáborba**.

A **Szovjetunióban őrzött hadifoglyok magyar alakulat szervezését és németek elleni harcbevetését** kérték. A kérést **Sztálin elutasította**.

1944. május 17. Aláírták a **végleges megállapodást a Weiss Manfréd Művek SS-nek való átadásáról**. A helyi zsidó tanács kérésére, **Gotterer Sámuelné**, a **kassai izraelita nőegylet elnöke** és a **leányárvaház alapítója** levelet írt **Horthy Miklós feleségének**.

Munkácson a **zsidónegyedben** lévő **gettó lakóit**, embertelen módon, a részben már kiürített **tégla-gyári gettóba** hajtották. Áthaladt **Kassán** a **Munkácsról** indult **III. (3.306 fő)**, (köztük **Bárdháza, Felsőverecke, Kölcsey zsidó lakosai**), a **kassai III. (3.352 fő)**, az **Ökörmezei (3.052 fő)** és az **ungvári I. transzport (3.455 fő) Auschwitz-Birkenaubá**.

Nagyváradon Jaross Andor beiktatta **Bihar vármegye új főispánját, Rajnay Károlyt**. A **gettósítás feladatait** a **korábbi főispán, Hlatky Endre** nem vállalta és akárcsak **Soós István nagyváradai polgármester**, **lemondott tisztségéről**. A **belügyminiszter meglátogatta a gettót**, és **elégedetten nyugtázta a zsidók elkülönítését**.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:**Fedezd fel ki írta a Tórárt!****X. rész**

Sok nép, amelyik nem űzte el a zsidókat, külön adóval sújtotta, szolgaságba taszította, üldözte, elnyomta, meg ölte vagy megalázta a zsidó népeiséget. Egy nemzet sem immunis rá. Még az **Egyesült Államoknak** is van **antiszemita múltja**. A függetlenségi háború után **Grant tábornok kitiltotta a zsidókat Tennessee-ből**. Kvóták tartották távol a zsidókat a legjobb egyetemektől. **(Ezért alapították a Brandeis University-t 1948-ban.)** A legjobb ügyvédi irodák nem alkalmaztak zsidókat, és a lista folytatható.

Az **antiszemizmus** nem hasonlít más előítéletességre. Vad, irracionális és szokatlan. Nem gondolnád, hogy egy csoport túlél egy ilyen könyörtelen, egyetemes gyűlöletet. De a zsidók túléltek. És a **Tóra előre figyelmeztette erre őket**:

„És akik megmaradnak közületek ellenségeitek földjén, azok szí vét annyira meggyengítem, hogy levélzörgést hallva is fejvesztve fognak menekülni, mintha kard elől futnának, és egymásba botlanak majd, mint akik fegyver elől menekülnek, pedig senki sem üldözi őket. Tehetetlenek lesztek ellenségeitekkel szemben. Elpusztultok a népek között, és ellenségeitek földje felemészt benneteket.”

Világosság a népek számára

Nézd meg újra a **John Adams** idézetet:

„(A zsidók) a föld háromnegyedének adtak vallást, és jobban és szerencsésebben befolyásolták az emberiség dolgait, mint bár mely más nép, legyen az ókori vagy modern.”

Igaza van? A kereszténység és az iszlám egyaránt a zsidó valláson alapul. Egyistenhívő vallások. Mindkettő a zsidó Istent szolgálja.

Elfogadják a zsidó **prófétákat**. Abban hisznek, hogy **Isten kinyilatkoztatott a Szináj-hegyen**. Elfogadják a zsidóság értékeit, etikáját, erkölcsét és elveit. Nem fogadnak el mindent, ha ezt tennék, akkor zsidók lennének. És nem alkotják a föld lakosságának háromnegyedét (**John Adams számai túlzók**), mindazonáltal mindkét közösség több mint **1 milliárd hívőt** számlál. Lenyűgöző. Több mint **kétmilliárd** ember hisz valamilyen, ami a zsidóságon alapul. **Hogy történhetett ez?** A zsidókat utálják, elnyomták és üldözték. A zsidók kevesen vannak, és szétszórattak a világban. **Hogyan tudtak ilyen sok emberre hatást gyakorolni?**

Képzeld el, hogy **Rómában élsz 2000 évvel ezelőtt!** Van egy házad a **Fórumhoz** közel. **Tógát** viselsz, zsidó szolgálid vannak, akik szőlővel etetnek. Valaki azt mondja, hogy **Róma** más lesz a jövőben. A **Római Birodalom** megszűnik. Senki sem fogja a **római isteneket** imádni, és a kereszténység fogja felváltani a **római** vallást.

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

X. rész

Hinnél neki? Nem. Azt gondolnád, hogy megőrült. **Róma** a leggazdagabb, legerősebb, legbölcsebb és leghatalmasabb birodalom a történelemben. Nem tudod elképzelni a világot nélküle. A **kereszténység** egy kis szekta, mely a zsidóság **messianisztikus** próféciáiban gyökerezik. A zsidó vallás halott. Zsidó rabszolgáid vannak. **Róma** levett két zsidó felkelést. A zsidóknak nincs pénzük, erejük vagy befolyásuk. A zsidó gondolatok – bármilyen formában – sohasem kerekedhetnek felül a római eszméken.

De mi történt? 300-ra a római császár, Nagy Konstantin áttért a kereszténységre, és a birodalom is **keresztény** lett. Az államvallás a kereszténység, és a polgárok többsége is keresztény lett. **Róma** magáévá tette a zsidó vallás értékeit, eszméit, etikáját és alapjait. **Hogy történhetett ez? Hogyan voltak képesek a zsidók – egy elnyomott kisebbség – megváltoztatni a történelem leghatalmasabb birodalmának vallását?** Ennek semmi értelme.

Az **iszlám** története hasonló. **Mohamed (az iszlám prófétája) Mekkában** született. Miután üldözni kezdték, **622-ben Jatribba (Medi nába)** menekült. Egy ottani delegáció megkérte, hogy legyen békéltető a helyi törzsek között, és rendezze a vitás ügyeiket. Ezután **Medina** uralkodója lett. Rablótámadásokat hajtott végre karavánok ellen, csodás győzelmet aratott **Badrban**, és vagy megölte, vagy kiűzte a vezető zsidó klánokat **Jatribból**. **627-ben** lemészárolta a zsidó közösséget. **628-ban** fegyverszünetet kötött **Mekka vezetőivel**.

Ezt az alkalmat kihasználva szétzúzta a lázadó zsidó közösségeket a közeli **Khabarban** és **Fadakban**. Ezek a zsidók életben maradhattak, de a be vételük **50 %-át** kötelesek voltak odaadni a **muszlimoknak**. **630-ban Mohamed** elfoglalta **Mekkát**, megszálltatta a hatalmát, és élete végére ő uralta az egész **Arab-félszigetet**.

A **Korán** nem írja elő a **zsidók önkényes lemészárlását**. A zsidók élhetnek **muszlim** társadalomban **dhimmiként**, azaz **másodrendű állampolgárként**. **Speciális adót kell fizetniük**, nem tanúskodhatnak **muszlim** törvényszék előtt, és megvetésnek és zaklatásnak vannak kitéve.

De az **iszlám** sokkal **tartozik** a zsidóknak. A **Korán** tartalmazza a **Tóra elbeszéléseinek** nagy részét (**bár bizonyos részleteket jelentősen megváltoztatva**). **Ábrahám-tól** eredezteti magát **Jismáélen** keresztül. Előírja az **imádkozást**, adakozást, étkezési törvényeket és a tanulást. **Tiltja a bálványimádást**.

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit:

Rav Avigdor Kara

Rav Avigdor Kara (1369 - 1439), rabbi, talmudista, kabbalista és költő. Avigdor Kara, Jom Tov Lipmann Mülhausen kortársának, Avigdor Kara életéről nagyon keveset tudunk.

Kara túlélte az 1389-es pészahkor Prágában a "Véres húsvét" pogromot, bár apja valószínűleg áldozat volt, és Kara sírfelirata mártírként írja le. Kara lehetett Menaḥem ben Ya'akov Kara, egy másik prágai tudós mostohatestvére is. Avigdor Kara neve, valamint felesége, Rivkah neve is szerepel a városi anyakönyvekben.

Kara hosszú éveken át szolgált városának rabbinikus bíróságán. Egy meg nem erősített beszámoló szerint fogadta őt IV. Václav (Vencel) cseh király, akivel vallási kérdéseket vitatott meg; hasonlóképpen feltételezik, hogy Kara bizonyos befolyással volt Jan Husra. Valószínű, hogy Kara a prágai zsidó közösség szellemi vezetőjeként és vezető tudósaként keresztény teológusokkal folytatott megbeszéléseket. Állítólagos huszita kapcsolataihoz kapcsolódik az az állítás is, hogy Kara "Eḥad yaḥid u-meyuḥad" című himnuszát lefordították cseh nyelvre.

Kara műveinek csak egy kis része maradt fenn kéziratos formában. Legismertebb szövege a Kodes hilulim, a 150. zsoltár kabbalisztikus kommentárja, bár egy Tóra kommentár és egy kisebb lexikográfiai munka nagyra becsült töredékei is születtek. A kabbala iránti érdeklődésével és ismereteivel Kara jelentősen hozzájárult a kabbala közép-európai tanulmányozásának kiszélesítéséhez. Irodalmi munkásságának legismertebb része liturgikus költészete, amely mind a mai napig élénk, és amely a mai napig élénk. Kara, akit az utolsó askenázi pájetánnak (igényes liturgikus imaversek szerzőjének) tartanak, nyolc pijutimot (imákba illesztett liturgikus verseket) hagyott hátra.

Az 1389-es pogrom emlékére írt "Et kol ha-tela'ah" című elégiája szerepel a bűnbánati imák (seliḥot) prágai gyűjteményében, és Csehországban és Morvaországban ma is elhangzik a Jom Kipur délutáni istentisztelete során. Az elégiája olyan beszámoló, amely pontosan leírja az eseményt, és ezért fontos forrást képez, amelyre például David Gans hivatkozik (Tsemaḥ David; 1592, I, fol. 59b); emellett a 18. századig mintául szolgált más, a pogromokról vagy hasonló katasztrófákról szóló héber nyelvű művekhez Csehországban és Morvaországban. Kara költészetére utalnak sírfeliratának szavai: "Aki értette az édes dalokat".

Forrás: (yivoenciklopedia)

RECEPT-TÁR

Currys csirkemell sült répával és fehér spárgával

Alapvetően, hogy úgy kell diétásan étkezni, hogy a fűszereket nem szabad sajnálni. Tele kell, hogy legyen az étel ízzel és karakterrel, különben hamar unalmassá tud válni. Azt kell, hogy érezzük, alig várjuk, hogy együnk, annyira ízlik nekünk az, amit eszünk. Szerintem ez az étel pont ilyen.

Hozzávalók: 2 főre

- 400 g sárgarépa a zöldjével együtt
- 200 g fehér spárga
- 10 g kókuszolaj
- só, bors
- 2 csipet chilipehely
- 2 ek méz
- 60 g héjas mandula
- 300 g csirkemell
- 2 ek curryfűszerkeverék

Elkészítés:

A sárgarépa zöldjét levágjuk, alaposan megmossuk a répát és a zöldjét is, majd a zöldjét félretesszük. A fehér spárgát meghámozzuk.

A répát félbevágjuk hosszában, meglocsoljuk a kókuszolajjal, majd a 200 fokra előmelegített sütőbe tesszük 10 percre. Ezután hozzátesszük a spárgát, sózzuk, borsozzuk, megszórjuk a chilipehellyel, meglocsoljuk a mézzel és hozzátesszük a mandulát. Alaposan összeforgatjuk, majd visszatevünk a sütőbe még 10 percre. Amikor kész a sült zöldség, megszórjuk egy kis csokor aprított sárgarépa-zölddel.

A csirkemellet kb. kisujjnyi vastag szeletre vágjuk szét, és alaposan átdörzsöljük a fűszerkeverékkel (ha a fűszerkeverék nem tartalmaz sót, akkor sózzuk). Egy grillserpenyőben magas hőfokon oldalanként kb. 3-4 perc alatt lepirítjuk a csirkét. A sült zöldségekkel kínáljuk.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

k	A POÉN 1. RÉSZÉ	ERESZ- CSATOR- NÁBOL CSOROG	A TÁRGY RAGJA	MENE- KÜLÉS- SZERŰEN FUT	BŰNÖS ÚTON SZEREZ	OSZTRÁK ÉS NORVÉG AUTÓJEL	JELLEM- RAJZ													
SAJTÓ- TERMÉK	▼	▼	▼	▼	▼	▼	▼													
VAS- DARABI	▶		ENYHE FEDDÉS IDŐSEBB ASSZONY	▶																
MÁRCIUS 8-ÁN TARTJUK	▶						RÉSZÉRE, RÖVIDEN	▶												
SZERÉ- NYEN TENGŐDIK	▶				VONAT VÉGEI															
A LÓ HIMJE	▶			CSÍPÓS FŰSZER	▶					... SAS; RAGADO- ZÓ MADÁR	KOCSO- NYÁSSÁ VÁLÓ (PL. VÉR)	NE A VEGYJELE	AZ ELTE EGYIK KARA	FOLYADÉK FOGYASZ- TÁSA	A POÉN 2. RÉSZÉ					
A JOULE JELE	▶	INDIÁN TORZS	▶							ÓDON, RÉGIMÓDI	▶									
UDVARI- AS MEG- SZÓLTÁS	▶	CSENDE- SEN TŰR	▶	FAIPAROS NINGS NÉLKÜLE PLAKÁTI	▶		AZAZ	▶												
ÚTÓÉR JELZŐJE IS LEHET	▶						PÁRBAJ- RA KIHÍV	▶												
RÉSZÉRE, SZÁMÁRA	▶				ÓT TUCAT									PÁROS CSELI	▶					
TÁVO- LABBI HELYRE	▶		ÁRUS EGYNEMŰ BETŰI	▶			RÉMŰL, RETTEN	▶				MILLI- RÖVIDEN			RÓMAI 50-ES	▶				
KILO- RÖVIDEN	▶	HELYYEL KINÁL	▶	ÁRÚHÁZ			ÁTVICE- SEDÉS	▶		ISTÁLLÓI ESZKÖZ	▶									
KONYHAI ÁSVANYI FŰSZER	▶	VÍZ- NÖVÉNY	▶									ERŐ REJLIK BENNE	▶							
A NYAKAT VÉDI A HIDEGTŐL	▶			OTTHONI	▶					TORONY- IRÁNT	▶									
ZAKÓRA IS VARRJÁK	▶			DÉLIGYŰ- MÖLCS	▶		VÉGET ÉRŐ	▶		OROSZ HEGYSÉG	▶			AZONOS MÁSSAL- HANGZÓK DUGIG	▶					
ENERGIA, RÖVIDEN	▶	ESETLEG, MEG- LEHET LÁNGOLÓ	▶				SAVANYÚ VINKÓ	▶		LUSTA, HENYE	▶									
RÉGIÉS KEZDÉS!	▶			HÁZAS	▶					ŐRIZ	▶									
VIDÉKET BEUTAZIK	▶			AJKA CENT- RUMAI	▶				A NAV VETI KI				ELLENŐR, RÖVIDEN	▶						
	▶								VAKSOR				TOJÁS- HEJI	▶						
	▶								A TÖB- BES SZÁM JELE											
MÉTER, RÖVIDEN	L	▶										LÁNG- ESZŰ EMBER	▶							

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ב

IMÁIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Máj. 17. – 2024. Máj. 24.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
17. péntek	7:00	19:00
18. szombat	8:00	20:00
19. vasárnap	8:00	19:00
20. hétfő	8:00	19:00
21. kedd	7:00	19:00
22. szerda	7:00	19:00
23. csütörtök	7:00	19:00
24. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
17. péntek	19:59	18. szombat	21:15
24. péntek	20:07	25. szombat	21:25

POÉN SAROK

Vasutas fia első nap sugárzó arccal megy az iskolába. Az iskolai nap végeztével már nem olyan lelkes a gyerekek. Meg is kérdezi az apja:
- Na milyen volt az iskolában, fiam?
- Édesapám! Átverés az egész. Bemegyek, ki van írva az ajtóra, hogy első osztály, közben meg odabent fapadok voltak.

A héten tartott Jahrzeitot Zilber József előjáró úr apai nagypapája után. A reggeli imádkozás után tikunon látta vendégül a megjelenteket.

Zilber József előjáró úr néhai nagybátyja után tartott Jahrzeitot. A reggeli ima után tikunt adott az elhunyt tiszteletére.

Szombat este 20.30 helyett 20:00-kor kezdődik az ima mert ettől a héttől kezdődően ismét megtartjuk Solajs Szeudaszj szombati harmadik étkezést, mindenki szvarkunk.

A 613 PARANCSOLAT

III.

„Ennélfogva nem eszik Izrael fiai a szökőinat (...), mind a mai napig...”
(1Mózes 32:33)

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szives megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt május 22.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla